

Regional kustsamverkan Blekinge, Kalmar och Gotlands län.

Regional samverkan för att möta klimatförändringen

Kustlandskapet är bland de mest utsatta området för klimatförändringens effekter såsom erosion, översvämning, och stigande havsnivåer.

Kustlandskapet behöver planeras och förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt för att möta förändringen. Incitament och lösningar för att hantera utmaningarna behöver finnas. Regeringens mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt¹ hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

En väg framåt för att hantera klimatförändringen är att samverka kring frågorna. Länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar och Gotland vill därför tillsammans med Statens geotekniska institut (SGI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU) starta upp Regional kustsamverkan (RKS) i regionen. Liknande samverkan finns redan i Skåne och Hallands län. Där har samverkan visat sig vara ett effektivt sätt att bygga upp kunskap och sprida erfarenheter bland de deltagande aktörerna. Gemensamma kunskapsbehov har identifierats och prioriterats, vilket lett till att nya kunskapsunderlag tagits fram. Samverkan har också drivit vissa specifika frågor som berör lagstiftning och finansiering för att genomföra åtgärder.

SGI och MSB har i ett Regeringsuppdrag 2021 identifierat riskområden för ras, skred, erosion och översvämning. Kustområdet Blekinge-Kalmarkusten är ett av de utpekade områdena, framförallt med anledning av kustöversvämning men också för att vissa delar av kusten är även erosionskänslig. Även Gotland delar samma problem.

Beskrivning av RKS

Syftet med kustsamverkan i Blekinge, Kalmar och Gotland län är att vara ett forum som verkar för erfarenhetsutbyte och kompetensuppbyggnad, som ska stärka förmågan hos samverkande aktörer att hantera erosion, stigande hav och översvämning vid bedömningar och beslut som berör kusten exempelvis vid fysisk planering och åtgärder för

¹ Enligt regeringens proposition *Nationell strategi för klimatanpassning* (2017/18:163) ska tidsperspektivet för klimatanpassningsåtgärder utgå från det specifika objektets (infrastrukturens, bebyggelsens eller investeringens) livslängd.

2022-09-07

klimatanpassning. Samverkan kan även fånga upp angelägna frågor, bearbeta dem och ge förslag till hur de kan hanteras i det fortsatta arbetet på lokal, regional och nationell nivå.

Detta kan åstadkommas genom att gemensamt identifiera problemställningar, kunskaps-, forsknings- och utvecklingsbehov och att dela information och praktiska erfarenheter mellan länen och kustkommunerna. Gemensamma aktiviteter och samverkansprojekt kan initieras för att ytterligare förstärka förmågan och leverera konkreta resultat.

Aktörer som kan ingå i samverkan

Kustkommuner, länsstyrelser, regionen, nationella statliga myndigheter, universitet och högskolor, försäkringsbolag, villaägarföreningar, internationella aktörer. Fler aktörer kan identifieras beroende på vilka frågor som hanteras.

Mål och delmål

Nedan ges förslag till mål, delmål och aktiviteter för Regional kustsamverkan Blekinge, Kalmar och Gotland.

Förslag på mål för RKS:

Kustområden planeras och förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt i ett förändrat klimat.

Förslag på delmål:

1. Relevanta kunskaps- och planeringsunderlag finns framtagna för en hållbar kustzonsutveckling.
2. Kustkommuner och andra aktörer har en god kunskap om kustprocesser, risker och möjliga åtgärder.

Delmål 1: Relevanta kunskaps- och planeringsunderlag finns framtagna för en hållbar kustzonsutveckling.

Aktuella kunskaps- och planeringsunderlag behövs för att kunna planera och förvalta en kustzon på ett hållbart sätt, samt för arbetet med att projektera åtgärder mot översvämning och erosion vid kusten.

Kunskaps- och planeringsunderlag kan omfatta både grundläggande data och fakta men även metoder, vägledningar och riktlinjer.

Planeringsunderlag kan också innehålla förslag på framtida möjliga lösningar.

Kunskaps- och planeringsunderlag behöver bland annat tas fram för:

- kustprocesser, erosion, översvämning, kustnära yt- och grundvatten samt jordarter,
- klimateffekter så som stigande hav, högvattennivåer och stormfrekvenser,
- klimatförändringens konsekvenser på natur- och kulturmiljön
- metoder och lösningar för att genomföra åtgärder,
- konsekvenser och möjligheter som olika åtgärdsval ger.

Förslag på aktiviteter 2022 - 2023:

- Aktörer i kustsamverkan identifierar vilka underlag som behövs (riskhanteringsplaner för översvämning kan vara ett inspel).
- Sök medel för att ta fram prioriterade kunskaps- och planeringsunderlag.
- SGU karterar geologi och erosion i regionen (finansiering behövs).

Delmål 2: Kustkommuner och andra aktörer har en god kunskap om kustprocesser, risker och möjliga åtgärder.

Målet är att tjänstepersoner på kommun och länsstyrelse har fått en ökad kunskap och förståelse för de komplexa system som finns i kustzonen för att kunna planera och förvalta kustzonen på ett långsiktigt hållbart sätt. Målet är även andra aktörer som berörs av planering och förvaltning av kustzonen eller som behöver genomföra åtgärder ska få en ökad kunskap och kapacitet för att hantera frågorna. Exempel på andra aktörer är regionen, exploatörer, näringslivet och fastighetsägare.

Bland annat behöver:

- kunskapsunderlag tillgängliggöras, anpassas och redovisas för att kunna användas effektivt av aktörerna,
- utbildningsinsatser identifieras och tas fram i dialog med samverkande aktörer,
- berörda fastighetsägare få information om sitt ansvar, risker och möjliga åtgärder.

2022-09-07

Förslag på aktiviteter 2022 - 2023:

- Identifiera behov av ökad kunskap och kapacitet.
- Identifiera gemensamma aktiviteter och samverkansprojekt, samt söka finansiering för dessa.
- Identifiera internationella kontaktytor för erfarenhetsutbyte.
- Samarbeta med RKS Skåne/Halland.

Genomförande

Etablerings- och förankringsprocess för RKS Blekinge, Gotland och Kalmar

Länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar och Gotland har tillsammans med SGI och SGU tagit initiativ till att starta upp en regional kustsamverkan.

I syfte att etablera och förankra RKS bör ett inledande informationsmöte hållas för respektive ledning på de berörda statliga samverkansmyndigheterna. Om möjligt bör SGI och SGU delta i ett inledande möte på länsstyrelsen. Informationen bör innehålla bakgrund, problemställningar samt formerna för samverkan.

Nästa steg i förankringen av samverkan är att involvera berörda kommuner. Kommunerna informeras och bjuds in till ett möte där även landshövdingar och generaldirektörer medverkar. Detta möte blir starten och invigningen av samverkan. Det är viktigt att kommunerna kommer med i ett tidigt skede så att de blir delaktiga i processen kring att ta fram mål och åtgärder. När kommunerna ställt sig positiva till RKS bör formerna för samverkan formaliseras, och en kommunal kontaktperson utses.

Förslag på organisation

Regional kustsamverkan (RKS)

I samverkan ingår kustkommuner, länsstyrelser och nationella statliga myndigheter. Utöver dessa tre aktörer bjuds andra intressenter in som har intresse av samverkan och kan bidra med kunskap, erfarenhet och idéer till RKS. Varje organisation utser en kontaktperson och kan utöver detta ha flera personer som deltar i samverkan.

Administrativ samordningsgrupp

Gruppen har som uppgift att sköta administrationen av samverkan genom att till exempel administrera projektgrupper och ordna aktiviteter. Arbetsgruppen består idag av representanter från Länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar och Gotland, SGI och SGU. Några kommuner ges möjlighet att delta i arbetsgruppen. Samordningsgruppen har roterade ordförandeskap.

2022-09-07

Projektgrupper

Projektgrupper kommer att identifieras utifrån behov och aktuella frågeställningar. I projektgrupperna sker diskussioner, erfarenhetsutbyte och det konkreta arbetet med aktiviteter. Grupperna är bemannade med ordförande och sekreterare från de organisationer som ingår i RKS och som har intresse i frågan. Beroende på vilka frågor som gruppen arbetar med och aktiviteter som genomförs kan även andra relevanta aktörer bjudas in att delta i arbetet.

RKS Stormöte

En gång per år arrangeras stormöte med alla samverkande aktörer för att dela erfarenheter och där viktiga frågor lyfts och diskuteras.

Roller

Statliga aktörers roll

De statliga aktörernas roll är att, med hjälp av kommuner och andra intressenter, identifiera och beskriva kunskapsluckor, ta fram planerings- och kunskapsunderlag, bidra till erfarenhetsutbyte och sprida information exempelvis genom att visa på praktiska lösningar, samt att identifiera hinder i arbetet och lyfta politiska utmaningar till nationell nivå.

Kommuners roll

Kommunernas roll är att, med kännedom om lokala förutsättningar och praktisk erfarenhet av planering, åtgärdsarbete och översvämnings- och erosionsproblematik, bidra till arbetet i den regionala kustsamverkan. Kommunerna kan även lyfta de lokala politiska utmaningar som finns. Genom att öka sin kunskap kan kommunen bidra till hållbar utveckling vid kusten.

Andra aktörers roller

Vilka aktörer som ingår i samverkan beror på vilka frågor och aktiviteter som hanteras inom samverkan. I vissa fall behöver flera aktörer bidra med erfarenhet och perspektiv utifrån sin roll till exempel försäkringsbolag. Dessa aktörer kan dela i projektgrupper eller enbart vid det årliga stormötet. I andra fall kan vissa aktörer utgöra en målgrupp för arbetet som enbart berörs av resultatet och som inte deltar i arbetet. Ett exempel på det skulle kunna vara fastighetsägare.

Resurser

Varje samverkande aktör förväntas delta genom egen tid. För att genomföra vissa aktiviteter och projekt behöver externa medel sökas eller samfinansieras av aktörerna. Exempelvis kan det årliga stormötet samfinansieras av de statliga aktörerna. Arbetet kan ses som en del av

2022-09-07

myndigheternas klimatanpassningsarbete, som genom samverkan kan bli effektivare och skapa synergier mellan länen.

Dokumentet är framtaget i samverkan mellan Länsstyrelsen Blekinge, Kalmar och Gotland, samt Statens geotekniska institut (SGI) och Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Länsstyrelsen
Blekinge

Länsstyrelsen
Kalmar län

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

STATENS
GEOTEKNISKA
INSTITUT

SGU

Sveriges
geologiska
undersökning